

De la biserică, după două ore de slujbă, cei doi miri au fost deja lăsați împreună, pentru a deschide drumul către căminul cultural unde avea loc petrecerea.

Mesele erau lungi, bine aliniate, iar nuntașii stăteau înghesuți. Pe masă erau farfurii, dar masa era ocupată mai mult de sticle cu tot felul de băuturi: bere, vin, Fanta, Coca-Cola, coniac, horincă, apă minerală. Locul de dans era cam mic, dar potrivit felului lor de a dansa. Mai bine zis, de a juca.

Pe o estradă era Masa Înaltă, unde stăteau personajele principale: mirii, în centru, nașii ambilor miri și părinții mirilor. Acum mireasa era nuntită.

Petrecerea a început cu băutul unui pahar de șampanie de către miri, spargerea paharelor și dansul mirilor pe o melodie romanțioasă cântată de Marcel Pavel, cu vocea lui puternică și sentimentală. În timp ce mirii dansau singuri, baloanele de pe tavanul locului de dans erau sparte și din ele curgeau baloane mici, după care alergau copiii. După ce dansul mirilor s-a sfârșit, nuntașii au început să danseze așa cum se joacă în Maramureș. Bărbatul mișcă femeia ținându-și mâinile pe umerii ei, femeia îl ține de umeri. E greu să-ți dai seama cine mișcă pe cine. El o mișcă din umeri, dar și ea îl

mișcă din umeri. Ciudat este că nu se uită unul la altul, de parcă îi mișcă cineva din exterior. Am întrebat o femeie cine mișcă pe cine și mi-a răspuns că ea îl face pe el s-o miște, pentru că, atunci când se așază față-n față să danseze, ea începe o forfotă a șoldurilor. Poți crede că ea îl ademenește la dans, pe ocolite.

Prima dată când am fost în Maramureș și am văzut cum este la horă, am întrebat de ce bărbatul nu se uită la femeie când dansează. Mi s-a spus că bărbatul ține capul sus pentru că se uită la Gutâi. Nu știam ce este Gutâiul și am aflat că este un munte din Maramureș.

Felul lor de a dansa nu necesită mult spațiu, pot dansa înghesuți, pentru că se mișcă pe loc, așa cum sita, când cerne cineva, pare că stă pe loc între mâini.

Mi-e greu să folosesc cuvântul „dans“. Mă gândesc la Irina Nicolau, care a scris că „țărani joacă și orașenii dansează; diferența este foarte mare și sunt incapabilă s-o explic“, afirmă ea.

Totuși, la această nuntă, am sesizat cum se insinuează dansul în jocul țaranului astăzi, aici, în Maramureș. Se juca la nuntă și jocul era acea mișcare a celor două corpuri pe muzica ceterașilor.

Dar, din când în când, chiar pe aceleași melodii, cei tineri, dar și cei mai puțin tineri aveau aceleași mișcări ale corpului, dar nu-și mai țineau mâinile ca la joc. Mâinile lui nu mai erau pe șoldurile ei și nici ale ei pe umerii lui. Doar o mână a lui era pe un șold al ei și o mână a ei pe umărul lui. Celelalte două mâini erau unite departe de corp, așa cum se dansează tangoul sau valsul. Iată deci cum ei, țărani, joacă pe jumătate și dansează pe jumătate, amestecând cele două feluri de mișcare. Muzica ceterașilor se potrivește mai bine jocului, dar corpul tinde acum către dans. Irina ar spune că ei nu mai sunt perfect țărani.

Și acest amestec nu este singurul. Totul este să observi. Când a venit tortul miresei, ceterașii au cântat o versiune a „Cavaleriei rustice“, pe un ritm domolit, dar evident străin locului. Să fi fost oare ideea nașei mirelui, care venise, ca în povești, tocmai din Italia, unde locuiește de douăzeci de ani, măritată cu un italian și cu doi copii? Pentru ea, această nuntă a fost ocazia de a se da mare, pentru că se realizase și părea de la oraș ca port. Foarte isteată, trecea cu ușurință de la un port la altul, știind prea bine obiceiurile locale. Știa când să-și pună basmaua, când să și-o dea jos, arătându-și

părul tuns scurt, fapt neobișnuit aici, la țară, unde fetele și femeile au cozi.

Dar poate cea mai mare surpriză la vederea acestei nunți a fost faptul că nuntașii nu erau gătiți ca pentru o ocazie specială. Mai ales bărbații. Erau îmbrăcați ca pe stradă, cu cămași cu mâneci scurte – era, într-adevăr, foarte cald, dar totuși... – în carouri, sau cu tricouri cu inscripții, sau cu cămași colorate, așa cum îi vezi umblând prin sat în orice zi a săptămânii. Femeile erau mai gătite, dar hainele nu se deosebeau prea mult de veșmintele lor de zi cu zi, când merg în sat la cumpărături. Când adoptă portul satului au pe cap basmale, dar când sunt orășenite, ca domnișoarele de onoare ale mirelui sau alte tinere îmbrăcate ca la oraș, nu mai poartă basmalele. Nașa miresei a apărut la biserică, la primărie și la o parte din petrecerea de nuntă cu basma pe cap, cu cămașă albă cu broderii și fustă creață, imprimată cu flori. Când s-a schimbat, mai târziu, nu mai avea basma, purta o rochie și jachetă. La fel, soțul ei, nașul miresei, s-a schimbat, punându-și un costum închis la culoare și o cămașă de oraș în locul cămașii cu cusături.

Orice ceremonie pare să incite oamenii la invenții. Există supunerea față de tradiție, dar și abaterea de

la regulă, prin adaosuri originale, care adesea sunt molipsitoare. Pot să încânte mintea și să stimuleze imaginația. Așa că am văzut două invenții. La un moment dat, s-a anunțat că miresei i s-au furat pantofii. Evident, pantofii erau din piele albă. Cei care i-au găsit au cerut un preț. Nașa mirelui s-a grăbit să plătească recompensa pentru un pantof, iar cea a miresei pentru celălalt pantof. Să aibă acest lucru vreo legătură cu pantoful Cenușăresei? Sau această asocieră este cu totul întâmplătoare?

O a doua a fost tortul miresei, care de obicei este etajat, iar în vârf are două figurine reprezentându-i pe cei doi miri. Ca în filme. La această nuntă, femeile din satul mirelui s-au organizat și au dorit să inventeze un tort cum nu s-a mai văzut. Au făcut un stativ din mai multe platouri, la diferite nivele și de diferite mărimi, pe care erau așezate torturile. În unele locuințe sau instituții se găsesc stativ pe care se așază ghivece cu flori. Tortul miresei era format din vreo șase-șapte torturi, iar lângă fiecare dintre ele era un vas în care ardeau lumânări. Pe tortul aflat cel mai sus se aflau și figurinele celor doi miri.

Interesant este cum grăbește globalizarea preluarea unor obiceiuri ca niște implanturi culturale.

De pildă, cineva mi-a spus că cele două verighete împletite și puse perpendicular pe capota mașinii mirelui și miresei sunt un obicei importat din Bulgaria. Altcineva mi-a spus că păpușa gătită ca o prințesă-mireasă pusă pe capota mașinii provine din Bulgaria.

Este sigur însă că multitudinea de baloane agățate peste tot, în spații închise și la mașini, pare să fie ceva care a apărut după ce orice promovare – în politică, în comerț – este făcută cu baloane simple sau inscripționate. Și din filmele americane.

Tradiția este puternică, și chiar dacă între oameni există invidie, orgolii, tensiuni, există și o coeziune stabilă legată de nuntă și înmormântare. Nu însă și de botezuri. La nunți și înmormântări fiecare aduce ce poate: orez, ulei, ouă, găini, lapte, băutură.

La nunta de care am amintit, părinții mirelui au dat carne – un tăuraș, un porc și 50 de găini – și horincă, iar părinții miresei au adus bere, sucuri, apă minerală și au plătit diferite servicii: ospătarii, ceterașii etc. Dar și nuntașii aduc câte ceva, deși la petrecere dau bani. Astfel, femeile pot face prăjituri, torturi, sarmale, plăcinte, cârnați și alte bunătăți folosind ceea ce au adus invitații.